

Изх. № И-24-62/17.10.2024г.

ДО:

**Министерство на финансите
на Република България**

На вниманието на:

**Министъра на финансите на Република
България**

Относно:

Законопроект за изменение и допълнение на Закона за данъците върху доходите на физическите лица (ЗИД на ЗДДФЛ), публикуван за обществено обсъждане в портала на Министерски съвет на Р. България на 18.9.2024г.

Уважаеми Министър на финансите на Република България,

Във връзка с публикувания на 18.09.2024г. за обществено обсъждане в портала на Министерски съвет на Р. България *Законопроект за изменение и допълнение на Закона за данъците върху доходите на физическите лица* (ЗИД на ЗДДФЛ) и с оглед разрешаването на идентифицирания от застрахователния сектор съществен проблем, свързан със застрахователното агентство и описан по-долу, от Асоциацията на българските застрахователи бихме искали да отправим настоящето предложение за допълването на законопроекта, със съответната аргументация за това.

Констатираният от нашите членове-застрахователни дружества проблем в регулаторната рамка е свързана със застрахователното агентство и произтича от това, че съобразно **§1, т.29 от Допълнителните разпоредби на Закона за данъците върху доходите на физическите лица** (ДР на ЗДДФЛ) и съобразно **чл. 314 от Кодекса за застраховането** застрахователните агенти са задължително и изрично легално определени като „свободна професия“, което ги прави задължително самоосигуряващи се лица.

Съответно, като задължително дефинирани като свободна професия, застрахователните агенти дължат задължителни вноски за социално и здравно осигуряване най-малко върху минималния осигурителен доход, при това независимо от реално реализираните приходи от дейността, ако и когато те са по-малко от съответния осигурителен праг.

В тази връзка следва да се отбележи, че минималният месечен размер на осигурителния доход за самоосигуряващите се лица непрекъснато и неотклонно расте през последните години, като за текущата 2024г. вече е 933 лв. за месец.

Заедно с това реалните доходи на застрахователните агенти намаляват и са все по-несигурни заради разнообразните кризи с икономическо отражение и заради все по-активната дигитализация на продажбите на по-простите застрахователни продукти от общото застраховане.

Предвид това все по-малко физически лица - особено тези, които имат нужда от доходи, но заради различни житейски обстоятелства не могат да работят на пълен работен ден и да са изцяло ангажирани с дейността - успяват да реализират като застрахователни агенти реален размер на доходите си от дейността над посочения минимален осигурителен праг.

Съответно, все по-малко физически лица са в състояние да се ангажират с дейност като застрахователни агенти и да рискуват задължения за осигурителни вноски над размера на реалния си осигурителен доход, получен от застрахователно агентство, като предвид това или не се заемат или се отказват от дейността.

Заради това обстоятелство **агентската мрежа на застрахователите сериозно се редуцира през последните години, което не е от полза за така желаното от всички по-широко проникване на застраховането в българското общество.**

Освен това по този начин повече или по-малко се осуетява една възможност определени социални групи да се подпомагат чрез доходи като застрахователни агенти, макар и те да са под минималния осигурителен праг за самоосигуряващите се лица.

В тази връзка считаме за необходимо по отношение на дейността на застрахователните агенти, наред с възможността да са самоосигуряващи се лица, да се създаде и легална възможност за осигуряване върху възнаграждения по извънтрудови правоотношения, което е само върху реално получените доходи от дейността.

Считаме, че създаването на възможност за облагане и осигуряване на застрахователните агенти-физически лица по правилата за облагане на възнаграждения по извънтрудови правоотношения и само за реално получените от дейността доходи ще допринесе за развитието на мрежата на застрахователните посредници и ще осигури допълнителни доходи на редица физически лица, нямащи възможност да се ангажират с трудова или друга дейност при пълен ангажимент и на пълно работно време.

Считаме, че това ще е от съществена полза както за по-широкото застрахователното проникване в българското общество, което отдавна **се извежда като обществен приоритет** - особено напоследък, при **зачестилите бедствия и увреждащи събития** от различно естество, обуславящи нуждата от по-висока застрахователна култура и **повече застраховане** срещу разнообразни рискове.

Това ще е от полза и за редица групи български граждани, които при промяна на осигурителните условия, съгласно посоченото по-горе, биха започнали или не биха прекратили дейността си като застрахователни агенти. Съответно, това няма да е във вреда за Държавата, респективно за фиска, тъй като застрахователните агенти ще продължат да плащат своите данъци и осигурителни вноски, но **справедливо и само спрямо доходите си** от дейността им, тоест за реално получените от тях възнаграждения.

В този смисъл и в тази връзка е и предложението ни **дейността на застрахователния агент-физическо лице да престане да се третира изрично и задължително като свободна професия** в данъчно и осигурително отношение и агентите да могат да се осигуряват и при условията на чл. 4, ал.3, т. 5 и 6 от КСО (съотв. чл. 40, ал.1, т.3 от ЗЗО) - като полагащи труд без трудово правоотношение, по т.нар. „граждански договор“, само върху реално получените от тях доходи, при вноски от платеща на доход (осигурителя) при усл. на чл. 7, ал. 6 от КСО (съотв. чл. 40, ал.1, б. „в“ от ЗЗО).

Следва да се изтъкне, че **осигурителните посредници** по чл. 123г от КСО или **кредитните посредници**, ако и когато са **физически лица**, не се третират **задължително и изрично** като „лица, упражняващи свободна професия“ - макар също да упражняват регламентирана дейност, да следва да отговарят на определени условия и нормативни изисквания и да се вписват в съответни регистри (при КФН или БНБ). Това е **по-благоприятно спрямо тях** при сравнение със застрахователните агенти, като в това отношение е **препоръчително да се потърси равнопоставеност.**

Следва да се отбележи, че и редица други видове **посредници в сферата на финансовите услуги** също нямат такова изрично задължение, респективно че по отношение на тях **няма изрична норма, квалифицираща ги като „свободна професия“**, която задължително да ги прави самоосигуряващи се лица – нито в съответно приложимите към тях секторни закони, нито в §1, т.29 от ДР на ЗДФЛ, където **няма изрично посочени като свободна професия други видове посредници в сферата на финансовите услуги.**

С оглед епохата на увеличаващите се и нови рискове, в която живеем, широкото застрахователно проникване в българското общество е от висок обществен приоритет, макар това все още да не се разбира напълно и от всички.

Това се отнася с особено голяма сила за някои конкретни видове застраховки, например имоти, дом, домашно имущество, при това особено в по-малките и често изложени на специфични рискове населени места.

В същото време в по-малките населени места застрахователите не могат да открият и поддържат офиси и представителства - с оглед малките целеви групи на потенциални потребители на застрахователни услуги, това е икономически необосновано.

В същото време поради определени национални специфики, в това число ниската финансова и застрахователна култура на населението и трудното проникване на онлайн застрахователните услуги сред определени слоеве от него, на практика в малките населени места хората нямат ефективен спрямо техните поведенчески особености достъп до застраховане и въобще до информация за застрахователните продукти и ползите от тях.

Такъв достъп би могъл да се осигури именно чрез разширяване на мрежата от застрахователни агенти, особено в малките населени места.

Те биха могли информират и агитират проактивно съгражданите си и да им осигурят пряк и подходящ за тях достъп до сключването на застрахователни договори, в т.ч. напр. за дом и домашно имущество, както и да допринесат за застрахователната култура на населението в съответното населено място.

Убедени сме, че желаещи ще има и те ще са готови да преминат обучение, доколкото това ще е начин за реализиране на допълнителен доход. В същото време задължението да бъдат самоосигуряващи се лица би отблъснало потенциалните желаещи от това да станат застрахователни агенти – размерът на дохода от дейността им далеч няма да е сигурен, като в малките населени места вероятно няма да е и достатъчно голям, за да може да се покриват съответните административни и финансови тежести на самоосигуряването като свободна професия.

Това е така тъй като застрахователните премии по някои значими застраховки, в това число за дом и домашно имущество, изобщо не са големи – съответно, отчисленията от тях за агента също не биха могли да бъдат особено големи в абсолютна сума, за да могат да покриват минималните осигурителни прагове за самоосигуряващо се лице.

Тоест, докато застрахователните агенти задължително са самоосигуряващи се лица - при всички произтичащи от това административни и финансови (осигурителни) тежести за тях - рядко някой би се ангажирал да бъде застрахователен агент, особено в малко населено място и по имуществени застраховки.

И когато в съответното населено място възникне пожар, повечето от къщите ще се окажат незастраховани, а имуществените вреди необезпечени и необезщетени – съответно, за възстановяването ще трябва да помага държавата, помощта ще е недостатъчна (по дефиниция и от опит) и т.н.

Редуцирането на тежестите за застрахователните агенти би допринесло и за реализирането на друг обществен приоритет – придобиването на квалификация, осигуряването на доходи и развитието на човешките ресурси на държавата, особено на младите хора.

Един млад човек с интереси и с потенциал в застраховането, би бил готов да се обучи и да се регистрира като застрахователен агент с помощта на застрахователя, която той е длъжен да окаже. Въпреки това заради задължителния статут на свободна професия и самоосигуряващо се лице един такъв млад човек трудно би рискувал да поеме по пътя на застрахователното агентство - най-често защото размерът на доходите му няма да е сигурен по никакъв начин, докато разходите и административните му ангажименти като самоосигуряващо се лице ще са повече от сигурни, както по основание, така и по размер.

Това потенциално би отказало такъв млад човек от квалификация и кариера като застрахователен агент, въпреки потенциала му в областта.

Това е само накратко и схематично, има и още много аргументи в тази посока и примери, които биха могли да се дадат за позитивния обществен ефект, до който осъществяването на нашите предложения потенциално може да доведе.

Предвид изложеното считаме, че предлаганите от нас по-долу промени, свързани с осигурителния статут на застрахователните агенти, са необходими, като е най-добре те да се извършат чрез един законопроект, съвместно и заедно - при това именно **чрез изменение в съответния данъчен закон ЗДДФЛ, доколкото касаят данъчно и осигурително третиране на група физически лица, осъществяващи определен вид специфична дейност.**

Последователно проведените нормативни изменения в тази посока в КЗ и ЗДДФЛ **ще създадат ефективна възможност застрахователните агенти да бъдат изведени от задължителното осигуряване като самоосигуряващи се лица и на подзаконово равнище.**

След като законовите промени в двата посочени по-горе закона бъдат приети, в срока до влизането им в сила ще следва да се предприеме и **съответстваща с тях промяна в Наредбата за общественото осигуряване на самоосигуряващите се лица**, според която застрахователните агенти да бъдат **изрично изключени от задължително самоосигуряващите се лица по чл. 1, ал.5, т.1** и да бъдат **включени в чл.1, ал. 5, т.3** от посочената наредба - да бъдат **изрично приравнени към посочените в тази точка 3 лица, а именно:** дейци на науката, културата, образованието, архитекти, икономисти, инженери, журналисти и други физически лица, които са „самоосигуряващи се“ само когато са се регистрирали с ЕИК по регистър БУЛСТАТ.

В тази връзка следва да се изтъкне, че **за застрахователния сектор е също толкова важно и да се запази и възможността на агентите-физически лица да бъдат самоосигуряващи се лица** - ако и когато такъв е техният избор и ако в съответствие с този свой избор те се регистрират в регистър БУЛСТАТ като самоосигуряващи се лица. **Това би било особено важно за животозастрахователния сектор**, където застрахователните продукти са по-сложни и агентите дълго се профилират, при това при много високи изисквания за квалификация и продължаващо обучение. За такива високоспециализирани и висококвалифицирани агенти, осъществяващи най-често тази дейност не между другото, а **по занятие, по търговски начин, като професионална и основна дейност** би било важно да могат да се регистрират в регистър БУЛСТАТ като **самоосигуряващи се лица**, възползвайки се по този начин от всички данъчно-осигурителни предимства на режима на самоосигуряването.

Именно предвид това настояването ни е застрахователните агенти **не просто да отпаднат от кръга на лицата, изрично посочени в чл. 1, ал.5, т.1 от Наредбата за общественото осигуряване на самоосигуряващите се лица, а да бъдат включени в посочената по-горе точка 3 на чл. 1, ал.5 на Наредбата**, като тези промени бъдат приети до влизането в сила на промените в двата посочени по-горе закона, за да могат да действат веднага и заедно с влизането им в сила.

Промените, предвиждащи отпадането на изричното посочване на застрахователните агенти като свободна професия в чл. 314, ал. 2 от КЗ и в §1, т.29 от ДР на ЗДДФЛ, би следвало да влязат в сила считано от началото на календарната година, следваща годината на приемане на закона за изменение и допълнение.

В този смисъл ще е добре и подходящо промените да се направят именно с подложения на обществено обсъждане ЗИД на ЗДДФЛ, чиито **§ 11 предвижда промените да влязат в сила считано от началото на следващата отчетна финансова година**, в случая от 1-ви януари 2025г.

Съответно, за да може промените в двата закона да произведат реално и ефективно действие, бихме предложили и въвеждането на преходна разпоредба, която да гарантира, че до влизането в сила на предлаганите от нас законови промени в КЗ и ЗДДФЛ ще бъдат направени и съответстващите изменения в приложимата **Наредба за общественото осигуряване на самоосигуряващите се лица** по чл. 4, ал. 11 от Кодекса за социално осигуряване.

С оглед изложеното, предлагаме следните нормативни изменения, които да осигурят възможност за избор на застрахователните агенти какъв данъчно-осигурителен статут да имат:

1. С изрична промяна, въведена допълнително чрез обсъждания ЗИД на ЗДДФЛ – чрез нов параграф, следващ §8 от законопроекта, например §8а - да бъде въведено изменение в ЗДДФЛ, по силата на което думите „застрахователните агенти“ да отпаднат от §1, т.29 от допълнителните разпоредби на ЗДДФЛ.

2. С изрична промяна, въведена допълнително в **Преходните и заключителните разпоредби** (ПЗР) на обсъждания ЗИД на ЗДДФЛ да бъде въведено **изменение в Кодекса за застраховането** – чрез нов параграф, следващ §9 от законопроекта, например §9а - по силата на което **ал. 2 на чл. 314 от КЗ да отпадне и да бъде отменена изцяло.**

3. Заедно с това предлагаме в **Преходните и заключителните разпоредби** (ПЗР) на обсъждания ЗИД на ЗДДФЛ да бъде включена преходна разпоредба, която да предвижда въвеждането на съответстващи изменения в свързания подзаконов акт, който доуреджда материята,

свързана с осигурителния статут на самоосигуряващите се лица – наредбата по чл. 4, ал. 11 от Кодекса за социално осигуряване.

Обобщено, предлагаме ЗИД на ЗДФЛ да бъде допълнен с 3 изрични допълнителни (нови) параграфа, които да са в следния смисъл и със следното съдържание:

.....
§ 8а. В §1, т.29 от Допълнителните разпоредби думите „застрахователните агенти“ се заличават.
.....

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

.....
§ 9а. В Кодекса за застраховането (в сила от 01.01.2016 г., Обн. ДВ. бр.102 от 29 Декември 2015г., доп. ДВ. бр.62 от 9 Август 2016г., изм. и доп. ДВ. бр.95 от 29 Ноември 2016г., доп. ДВ. бр.103 от 27 Декември 2016г., доп. ДВ. бр.8 от 24 Януари 2017г., доп. ДВ. бр.62 от 1 Август 2017г., изм. и доп. ДВ. бр.63 от 4 Август 2017г., изм. и доп. ДВ. бр.85 от 24 Октомври 2017г., доп. ДВ. бр.92 от 17 Ноември 2017г., изм. и доп. ДВ. бр.95 от 28 Ноември 2017г., изм. ДВ. бр.103 от 28 Декември 2017г., изм. ДВ. бр.7 от 19 Януари 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.15 от 16 Февруари 2018г., изм. ДВ. бр.24 от 16 Март 2018г., изм. ДВ. бр.27 от 27 Март 2018г., доп. ДВ. бр.77 от 18 Септември 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.101 от 7 Декември 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.17 от 26 Февруари 2019г., доп. ДВ. бр.42 от 28 Май 2019г., изм. ДВ. бр.83 от 22 Октомври 2019г., доп. ДВ. бр.26 от 22 Март 2020г., изм. ДВ. бр.64 от 18 Юли 2020г., изм. ДВ. бр.21 от 12 Март 2021г., изм. и доп. ДВ. бр.16 от 25 Февруари 2022г., изм. и доп. ДВ. бр.25 от 29 Март 2022г., изм. ДВ. бр.66 от 1 Август 2023г., доп. ДВ. бр.68 от 8 Август 2023г., доп. ДВ. бр.80 от 19 Септември 2023г., изм. и доп. ДВ. бр.84 от 6 Октомври 2023г., изм. и доп. ДВ. бр.85 от 10 Октомври 2023г., изм. ДВ. бр.70 от 20 Август 2024г., изм. ДВ. бр.79 от 17 Септември 2024г.) **член 314, алинея 2 се отменя и се заличава изцяло.**

§9б. В срок до влизането в сила на промените по § 8а и § 9а от този закон, свързания подзаконов нормативен акт по чл. 4, ал. 11 от Кодекса за социално осигуряване се привежда в съответствие с тях, като застрахователните агенти изрично се приравняват в осигурително отношение към дейците на науката, културата, образованието, архитекти, икономисти, инженери и журналисти.
.....

Надяваме се предложението ни да бъде взето предвид в хода на работата по законопроекта, като оставаме на разположение за допълнителни становища и коментари, при преценена необходимост.

С уважение,

Председател на УС на АБЗ:

.....
**Николай Станчев, представляващ
„Дженерали застраховане” АД**